

AVANCEM

en **Llengua catalana**

Posa't a punt per a 1r D'ESO

1. Llegeix el text i fes les activitats que hi ha a continuació:

Aliments de temporada i de quilòmetre zero per combatre el canvi climàtic

Consumir aliments produïts a prop de casa redueix
les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle

LAIA ROS – Junior Report – 28/08/2019

Kiwis de Nova Zelanda, alcovats del Perú, plàtans de Tanzània, nous de Califòrnia... A la nostra fruiteria o supermercat habitual abunden les hortalisses i fruites de països exòtics i continents llunyans. Segons l'època de l'any i la zona del planeta, creixen unes fruites i hortalisses o unes altres. Per exemple, les maduixes a Espanya s'acostumen a collir durant la primera meitat de l'any, però, no obstant això, podem trobar-les al supermercat fins i tot a la tardor. Això es deu al fet que cada vegada és més fàcil i ràpid portar productes d'un país a un altre. Podem obtenir aliments de països que es trobin en altres estacions i, fins i tot, comprar productes exòtics que mai no podríem produir a prop de casa.

Menjar el que volem quan ens ve de gust és molt còmode, però passa factura al medi ambient. Transportar aliments genera una important quantitat de gasos d'efecte d'hivernacle, principalment a causa del combustible utilitzat pels camions, els avions o els vaixells.

Davant d'aquesta situació, als Estats Units els aliments de proximitat o de quilòmetre zero es van començar a convertir en una moda durant la dècada de 1970. A Europa, aquesta tendència va arribar gràcies al moviment *slow food*, fundat per Carlo Petrini l'any 1986. A diferència del *fast food* o 'menjar ràpid' preparat per grans franquícies, l'*slow food* aposta per aliments ecològics, de temporada i produïts per productors locals. Els aliments que porten l'etiqueta *quilòmetre zero* s'han d'haver produït a menys de 100 km del punt de venda, ja que d'aquesta manera es redueixen les emissions relacionades amb el transport de mercaderies.

Planificar el menú segons els aliments disponibles cada temporada i el fet que siguin típics de la nostra zona ens pot ajudar a descobrir sabors que no coneixíem. A més, consumir-los quan toca garanteix que siguin de millor qualitat.

El transport o la producció: què contamina més?

L'impacte ecològic d'un aliment no es deu tan sols a la distància recorreguda per arribar fins a la nostra taula, sinó també al vehicle utilitzat per transportar-lo. Segons un article de la Universitat de Harvard (Estats Units), portar productes d'Àsia fins a Califòrnia en vaixell contamina menys que enviar-los de Chicago a Boston en avió. A més, pot ser que un aliment transportat durant milers de quilòmetres sigui més sostenible que un de generat al costat de casa: depèn de l'energia utilitzada per a la seva producció.

Per exemple, per als habitants de Boston és més sostenible importar tomàquets des de l'Amèrica del Sud que produir-los a la seva pròpia ciutat; com que a Boston hi fa molt fred, els tomàquets s'haurien de conrear en hivernacles, que generen més emissions de gasos d'efecte d'hivernacle que el transport entre continents.

Cal, doncs, que coneguem quins aliments són originaris de la nostra zona, en quines estacions es recullen i com es produeixen ja que això ens ajudarà a seguir una dieta més respectuosa amb el medi ambient.

a) Per què en el text es desaconsella comprar maduixes a la tardor, a Espanya?

- Perquè venen d'altres països i el transport genera una gran contaminació.
- Perquè són més cares que quan n'és la temporada.
- Perquè perjudica els agricultors espanyols.
- Cap de les tres: a la tardor, a Espanya, no es poden trobar maduixes.

b) Quina altra expressió s'utilitza en el text per referir-se als productes de proximitat?

- Slow food*.
- Productes de quilòmetre zero.
- Fast food*.
- Productes ecològics.

c) Assenyalat l'única opció que no correspon a l'*slow food*:

- Aposta per aliments ecològics.
- Es decanta per aliments produïts per productors de la zona.
- Opta pels productes de temporada.
- Proveeix principalment grans franquícies.

d) Tria l'opció correcta per completar l'oració següent: «Transportar productes d'Àsia fins a Califòrnia en vaixell contamina ... que fer-ho de Chicago a Boston en avió».

- més
- igual
- menys
- el doble

e) Quina procedència tenen els tomàquets a Boston?

- Es conreen en hivernacles a la mateixa ciutat.
- Venen de Tanzània.
- Venen de països de l'Amèrica del Sud.
- Els conreen en horts urbans.

f) Quina d'aquestes accions no és respectuosa amb el medi ambient?

- Conèixer els productes típics de cada temporada.
- Saber quins productes són propis de la zona on vivim.
- Conèixer el sistema de producció dels aliments que comprem.
- Comprar productes que no són de temporada.

2. Assenyala quina d'aquestes paraules és derivada:

aliment

dieta

menú

fruiteria

3. En la paraula *supermercat*, quina idea dona el prefix de grau *super-*?

- De superioritat.
- D'aproximació.
- D'inferioritat.
- Cap de les tres: *super-* no és un prefix de grau.

4. En l'oració «Consumir els aliments quan toca garanteix que siguin de millor qualitat», a quin tipus de verb correspon la forma subratllada?

transitiu

intransitiu

copulatiu

pronominal

5. Completa aquestes oracions amb la forma adequada del verb que s'indica entre parèntesis:

- a) La fruiteria del barri _____ (present d'indicatiu de *obrir*) a les nou del matí.
- b) El moviment *slow food* _____ (passat perifràstic de *sorgir*) l'any 1986.
- c) Els meus avis sempre _____ (pretèrit imperfecte d'indicatiu de *comprar*) la fruita al mercat.
- d) Quan et _____ el plàtan (present de subjuntiu de *menjar*), digue'm si està bo.

6. Subratlla en aquestes oracions els adverbis o locucions adverbials i digues si són de manera, de lloc, de temps, de possibilitat o d'afirmació:

- a) Aquests kiwis segurament venen de Nova Zelanda. _____
- b) La poma és de Lleida. I la pera, també.
_____
- c) Els productes de proximitat amb prou feines arriben als grans supermercats.
_____
- d) Avui en dia la fruita ve de tot arreu.
_____

7. Completa el text amb les vocals a / e i o / u:

Quan vaig tornar de class___ aquella tard___, el front em b___llia de febr___ i t___ssia molt. La mar___ m'hi va p___sar una t___vallola h___mida, ___m va ficar al llit i ___m va preparar una infusió de r___maní amb mel per end___lcir-la. En sabi___ molt, la mar___, d'herbet___s: la farig___la per desinfectar, la til·la per relaxar, el r___maní per als pr___blemes respiratoris. El mestr___ de ciències naturals també ens ensenyava les pr___pietats c___ratives de les plant___s. Deia que les malalties ens fan descansar quan no v___lem veur___ que h___ necessitem. Però a mi m'av___ria terribl___ment tant de repòs.

8. En aquest text hi falten els signes de puntuació dins de les oracions. Col·loca'ls-hi. Necessitaràs set comes, sis punts i seguit, un punt final, dues vegades dos punts, una vegada punt i coma i una altra, punts suspensius.

Al barceloní carrer de Calders hi havia la fàbrica de caramels de l'avi d'Enric Bernat en la qual va començar a treballar als 14 anys. Quan es va fer càrrec del negoci a finals de la dècada de 1950 va decidir trobar un caramel amb què els infants no s'embrutessin els dits. Solució: un dolç rodó subjecte a un pal. D'aquest primitiu pal de fusta aviat es passaria el 1960 a un de plàstic. El seu nom també va canviar de l'originari i reduït Chups es va passar al Chupachups nom que es va popularitzar amb el suport d'una cançó publicitària. En la dècada de 1970 va iniciar la conquesta d'Europa, la dècada següent l'empresa exportava més del 90% de la seva producció. La història d'aquest caramel català va continuar per terres d'Àsia, Amèrica, Àfrica fins a conquerir el planeta.

9. En quina d'aquestes oracions l'accentuació no és correcta?

- L'estafador maquina una nova manera d'enganyar els veïns.
- L'estafador tenia una maquina per emetre bitllets falsos.
- Aquest estafador és una màquina de fer diners.
- L'estafador maquinà una estratègia per enganyar els veïns.

10. Identifica en aquestes oracions la frase feta que significa 'empitjorar una situació':

- Anem a pams i veuràs com ens en sortim.
- Des que van obrir la botiga, la Joana i la Sònia van de bòlit.
- L'empresa no remunta. Això va a mal borràs!
- L'adaptació de la nena a l'escola ha anat com una seda.

11. Digues en quina d'aquestes oracions la interjecció subratllada indica 'advertència':

- Compte! No entris a la cuina, que està fregada.
- Em pots donar el telèfon de la Maria, sisplau?
- Avui és l'aniversari de la Júlia, oi?
- Som-hi, noies! Ja és hora de començar!

12. Quina d'aquestes paraules no és composta?

filferro

para-sol

ferrocarril

contracorrent

13. En quina d'aquestes oracions hi ha una locució adverbial que expressa manera?

- Va acceptar la proposta a contracor.
- Van pujar fins al capdamunt del turó.
- Intentaré venir com més aviat millor.
- A vegades les coses no surten com voldríem.

14. Completa cada oració amb el complement que s'indica entre parèntesis:

- a) _____ (CI), no els vaig dir res de la festa.
- b) Si no pots anar al dinar, avisa _____ (CD).
- c) _____ (CCL) hi ha una pastisseria.
- d) Han tingut el detall de convidar-me. Són _____ (Atr.).

15. Digues quin dels enunciats següents és una oració:

- Demà plourà.
- Una calorosa tarda d'estiu.
- Els alumnes de la classe 4EC.
- Tres tristos tigres.

L'illa del tresor

Ja que l'**hisendat** Trelawney i el doctor Livesey m'han demanat que posi per escrit tots els detalls referents a l'illa del tresor, de principi a fi, sense amagar res més que la situació de l'illa, perquè encara no ha estat retirat tot el tresor, agafo la ploma l'any 17... i retorno al temps en què el meu pare era el propietari de la posada Almirall Benbow i el vell i morè mariner, amb la cara marcada per una estocada, va venir a hostatjar-se a casa nostra.

El recordo com si fos ahir, quan va arribar a la porta de la posada amb pas lent i feixuc, traginant un carretó de mà amb el seu cofre de bord: un home alt, fort, gros, de pell torrada, amb una cua que li queia sobre les espatlles de la seva bruta casaca blava; les mans resseques i plenes de cicatrius, amb les ungles negres i trencades, i la marca del sabre, d'un blanc brut i moradenc, que li creuava una galta. El recordo contemplant la cala mentre xiulava, fins que va començar aquella antiga cançó marinera, que més tard cantaria tan sovint amb una veu forta i cascada, que semblava haver-se afinat i trencat a les barres del **cabrestant**:

*Quinze homes al cofre del mort...
Ha, ha, ha, i una ampolla de rom!*

Aleshores va donar un cop a la porta i quan va aparèixer el meu pare va demanar barroerament un got de rom, que es va beure lentament, assaborint-lo com un expert, mentre continuava mirant els penya-segats.

—Una cala accessible —va dir finalment—; i una taverna ben situada. Gaire gent, company?

El meu pare li va dir que molt poca, malauradament.

—Doncs, aleshores —va dir—, aquesta serà la meva cabina. Soc un home senzill; no necessito més que rom, cansalada i ous. I aquest sortint d'allà dalt per veure els vaixells. Que com em dic? Digueu-me capità. Ah, ja veig què espereu... Teniu! —i va llançar tres o quatre monedes d'or a terra—. Ja m'avisareu quan me les hagi gastat —va dir amb la feresa d'un capità.

I, realment, malgrat les seves robes deteriorades i la seva parla vulgar, no tenia l'aspecte d'un simple mariner, sinó que semblava un oficial acostumat a ser obeït.

Habitualment era un home silenciós. Es passava el dia a la cala o als penya-segats, amb una ullera de llarga vista de metall; a la nit

hisendat: Persona que posseeix moltes terres i propietats i que té, a més, autoritat.

cabrestant: Torn d'eix vertical utilitzat als vaixells per moure o arrossegar grans pesos.

s'asseia en un racó de la sala, al costat del foc, i bevia rom quasi pur. Gairebé mai no retornava una salutació. Cada dia, quan tornava de passejar, acostumava a preguntar si havia passat algun home amb aspecte de mariner pel camí. Al principi, vam pensar que ho preguntava perquè desitjava trobar-se amb gent de la seva condició. Però després vam començar a adonar-nos que el que volia era fugir-ne.

Un dia, em va agafar a part i em va prometre quatre penics de plata cada primer de mes si mantenia «els ulls atents a un mariner amb una sola cama» i l'avisava en el moment en què aparegués. Moltes vegades, quan arribava el primer de mes i li demanava la paga, esbufegava i em mirava fixament, però abans que acabés la setmana semblava pensar-s'ho més bé i em donava els meus quatre penics i em repetia les instruccions d'estar alerta al «mariner amb una sola cama».

No cal que expliqui com freqüentava els meus somnis aquell personatge. A les nits de tempesta, acostumava a veure'l de mil diabòliques formes diferents. De vegades, tenia la cama tallada pel genoll i unes altres, pel maluc; algunes vegades era una criatura monstruosa que mai no havia tingut més que una cama que li sortia del mig del cos. El pitjor dels malsons era veure'l saltar i córrer perseguint-me. Ben cars pagava aquells diners mensuals amb aquestes abominables imaginacions.

No obstant això, tenia molta menys por del capità que els altres.

Hi havia nits en què bevia molt més rom del que el seu cap podia suportar. Aleshores solia cantar les seves velles i brutals cançons marineres, aliè a tothom; però de vegades demanava una ronda per a tots i obligava l'esperuguida clientela a escoltar les seves històries o a corejar els seus cants. Sovint vaig sentir com la casa trontollava amb el *Ha, ha, ha, i una ampolla de rom!*, que cantaven tots els veïns, atemorits, l'un més alt que l'altre, per no fer-se notar.

El que més espantava la gent eren les seves històries; històries terrorífiques sobre penjats, tempestes al mar, l'illa Tortuga i fets i altres llocs horribles del Carib. Segons el que explicava, es deduïa que havia passat la seva vida entre els homes més malvats a qui Déu havia permès navegar. I el llenguatge amb què explicava aquestes històries escandalitzava els nostres senzills veïns gairebé tant com els crims que descrivia. El meu pare sempre deia que allò seria la ruïna de la posada, però crec que ens va fer bé. La gent s'espantava en aquells moments, però després gaudia recordant-los: aportaven emoció a la tranquil·la vida rural.

Ara bé, en cert sentit, sí que va fer tot el possible per arruïnar-nos, ja que es va quedar a la pensió una setmana darrere l'altra, i un mes darrere l'altre, de manera que feia temps que s'havia gastat tots els diners que ens havia donat sense que el meu pare tingués valor per insistir a demanar-li'n més.

Només una vegada algú s'hi va enfrontar, i això va ser cap al final, quan la salut del meu pobre pare s'havia deteriorat. El doctor Livesey va arribar una tarda i va visitar el pacient, es va menjar el sopar lleuger que li va oferir la meva mare i se'n va anar a la sala a fumar una pipa fins que li portessin el seu cavall del poble, ja que a la posada no teníem estable. De sobte, el capità va començar a cantar:

*Quinze homes al cofre del mort...
Ha, ha, ha, i una ampolla de rom!
El rom i el diable es van emportar la resta...
Ha, ha, ha, i una ampolla de rom!*

Allò no era nou per a ningú més que per al doctor Livesey i vaig observar que produïa un efecte agradable en ell. El capità es va anar animant amb la seva pròpia música fins que va donar un cop a la taula, cosa que tots sabíem que significava silenci.

Tothom va callar de cop i volta, menys el doctor Livesey, que va continuar parlant amablement amb el jardiner. El capità se'l va quedar mirant un moment, va donar un altre cop i finalment va ordenar grollerament:

—Silenci a coberta!

—S'adreça a mi, senyor? —va dir el doctor. I quan el rufià li va contestar que sí amb un altre reneç, va replicar—: Només li diré una cosa, senyor, que si continua bevent rom, el món aviat es veurà lliure d'un canalla!

La fúria del vell mariner va ser terrible. Es va aixecar d'un salt, va treure una navalla, la va obrir i va amenaçar el doctor de clavar-lo a la paret. El metge no es va immutar i es va dirigir a ell amb el mateix to de veu, prou alt perquè se sentís a tota l'estança, però completament calmat i ferm:

—Si no deses ara mateix aquesta navalla a la seva butxaca, li prometo, pel meu honor, que en la propera sessió dels tribunals el faré penjar.

Es van desafiar amb la mirada, però aviat el capità es va donar per vençut, va desfer l'arma i va tornar al seu seient, remugant com un gos apallissat.

—I ara, senyor —va continuar el doctor—, com que ja sé que pel meu districte hi ronda un individu d'aquesta mena, sàpiga que el vigilaré dia i nit. No solament soc metge; també soc jutge.

Poc després va arribar el cavall a la porta i el doctor Livesey se'n va anar, i el capità va estar tranquil la resta de la nit i moltes altres nits a partir d'aleshores.

No gaire més tard de tot això va tenir lloc el primer dels misteriosos fets gràcies als quals ens vam desempallegar per fi del capità, però no dels seus assumptes, com podreu comprovar. Va ser un hivern molt fred de gelades llargues i intenses i de ventades fortes, i era evident des del principi que el meu pobre pare segurament no veuria la primavera.

Un dia la meva mare era a dalt amb el meu pare i jo parava la taula del capità perquè pogués esmorzar quan tornés de passejar.

De sobte, es va obrir la porta de la sala i va entrar un home a qui no havia vist mai abans. Era un tipus pàl·lid, a qui faltaven dos dits de la mà esquerra. Li vaig preguntar què desitjava i va dir que prendria rom. I quan estava a punt de sortir de l'estança per anar a buscar-lo i servir-l'hi, es va asseure damunt d'una taula i em va fer un senyal perquè m'hi acostés.

—Aquesta taula és per al meu amic Bill?

Li vaig dir que no coneixia el seu amic Bill i que la taula era per a una persona que s'allotjava a casa nostra i que anomenàvem capità.

—Bé —va dir—, posem, per dir alguna cosa, que el teu capità té un tall a la galta..., i posem, si vols, que aquesta galta és la dreta. Així, doncs, que el meu amic Bill és a la casa?

Li vaig dir que havia sortit a passejar.

—Per on, fill? Per on ha anat?

Vaig assenyalar els penya-segats i li vaig dir per on tornaria el capità i quant trigaria i vaig respondre unes quantes altres preguntes. El desconegut es va quedar clavat al costat de la porta de la posada, aguantant com el gat que espera un ratolí.

—Aquí tenim el meu amic Bill, amb una ullera de llarga vista a sota del braç. Beneït sigui. Tu i jo tornarem a la sala, fill, i ens quedarem darrere la porta per donar a en Bill una petita sorpresa. Beneït sigui.

Quan el capità va entrar, va tancar de cop la porta darrere seu, sense mirar ni a dreta ni a esquerra, i va travessar l'estança cap on l'esperava l'esmorzar.

—Bill —va dir el desconegut, amb una veu, vaig pensar, que intentava ser atrevida i forta.

El capità va fer mitja volta i es va quedar davant nostre; tenia l'aspecte de qui ha vist un fantasma, o el mateix diable o alguna cosa pitjor, si és que n'hi ha cap. De debò que em va fer pena veure com en un moment es convertia en un vell malalt.

—Vinga, Bill, segur que reconeixes un vell camarada —va dir el desconegut.

El capità va ofegar un crit de sorpresa.

—Gos Negre! —va dir.

—Justa la fusta! —va exclamar l'altre—. El mateix Gos Negre de sempre que ve a veure el seu antic camarada Billy a la posada de l'Almirall Benbow.

—D'acord —va dir el capità—, ja m'has trobat. Soc aquí. Vinga, parla, què vols?

—Vaig a demanar un got de rom a aquest encantador noi, i ara seurem, si ets tan amable, i parlarem obertament, com vells camarades.

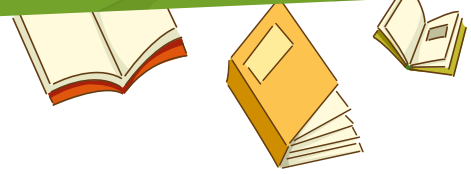
Quan vaig tornar amb el rom, ja s'havien assegut un a cada costat de la taula del capità. En Gos Negre em va dir que me n'anés i que deixés la porta oberta. Els vaig deixar junts i me'n vaig anar a la barra. Durant una estona, malgrat que vaig fer tot el possible per escoltar, l'única cosa que sentia és que parlaven en veu baixa, però després les veus van començar a pujar de to i vaig poder caçar alguna paraula solta, renecs, sobretot, del capità.

De sobte, hi va haver una gran explosió de renecs i altres sorolls; les cadires i la taula van anar per terra, i després es va sentir el xoc dels acers i, tot seguit, un crit de dolor, i a l'instant vaig veure en Gos Negre fugint amb l'espatlla esquerra ensangonada i el capità que el perseguia, tots dos amb el sabre a la mà. Ja des de la porta, el capità va llançar al fugitiu una última i tremenda estocada, que li hauria obert l'esquena amb tota certesa si no hagués estat interceptada pel gros cartell amb el nom de la posada.

Encara avui dia es pot veure el tall a la part inferior del marc.

ROBERT L. STEVENSON:
L'illa del tresor.
Barcanova.

Dimensió comprensió lectora

Hi ha diverses maneres de **caracteritzar un personatge**: per com és descrit, pel que fa i pel que diu i per com el veuen els altres.

1. Identifica en la lectura tres exemples que defineixin el capità com un home rude:

En els textos literaris no tota la informació s'explica de manera explícita sinó que es pot **deduir** a través de les imatges que apareixen.

2. Busca en el text paraules que justifiquin aquestes afirmacions:

a) El capità tenia una veu ronca i aspra: _____

---

b) El capità no volia ser trobat: _____

---

c) En el fons la gent del poble es divertia amb el capità: _____

---

d) En el moment en què es desempalleguen del capità, comença l'aventura: _____

---

e) El metge creu que el capità morirà aviat: _____

---

f) El capità no vol tenir problemes amb l'autoritat: _____

---

g) Al pare del narrador li quedava poc temps de vida: _____

L'**argument** és el resum dels esdeveniments més importants d'un text.

3. Explica l'argument del fragment que has llegit.

Dimensió expressió escrita

Descriure una persona és explicar com són els seus trets físics i de caràcter així com els seus gustos i aficions. En aquest tipus de textos hi predominen els adjectius i el noms.

4. Pensa en un company o companya de classe i descriu-lo. Tingues en compte aquests aspectes:

- Aspecte físic: constitució, cabells, cara, ulls, nas, boca...
- Caràcter
- Altres aspectes: manera de vestir, gustos, alguna peculiaritat...

Dimensió comunicació oral

Un **booktuber** és una persona que recomana llibres i la seva passió per la lectura a través de la xarxa.

5. Mira atentament aquest vídeo i respon a les preguntes que hi ha a continuació: <https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/generacio-digital/els-booktubers-els-apassionats-dels-llibres-a-youtube/video-ab/5663461/>:

- a) Quins són els *youtubers* que tenen més èxit? _____
- b) Com es diu la *youtuber* més famosa? Què fa? _____
- c) Quines són les dues *youtubers* més conegudes en llengua catalana i en llengua castellana? _____
- d) Què signifiquen aquests neologismes en el món dels *youtubers*: *unboxing* i *wishlist*? _____

6. Converteix-te en *booktuber*, pensa en un llibre que t'agradi i fes la teva recomanació mitjançant un vídeo.

Dimensió literària

Els textos narratius es poden classificar en gèneres i subgèneres. *L'illa del tresor* és una **novel·la d'aventures**. Aquest gènere es caracteritza pel viatge i les aventures en terres llunyanes i és ple d'episodis inquietants.

7. Identifica en el text aquells elements que t'indiquen que és una novel·la d'aventures:

El **narrador** és el personatge que explica la història. N'hi ha de diversos tipus segons la posició que pren en la història: en primera persona o en tercera persona.

8. Respon a aquestes preguntes sobre la lectura:

a) En quina persona està narrada la història? _____

b) Qui és el narrador de *L'illa del tresor*? _____

c) Què sabem d'ell? _____

---

d) Els fets són narrats de manera objectiva o subjectiva? Posa'n exemples.

Tota narració sol estar estructurada en tres parts: **plantejament** (o inici), **nus** (o desenvolupament) i **desenllaç** (o final).

9. Identifica si el fragment que has llegit pertany al plantejament, al nus o al desenllaç. Justifica la resposta.

Per avançar la trama de la història, el narrador fa servir **formes expressives** diverses.

10. Identifica en la lectura fragments de narració, de descripció i de diàleg i justifica quins trets caracteritzen cadascun.

a) _____
 _____
 _____
 _____

b) _____
 _____
 _____
 _____

c) _____
 _____
 _____
 _____

Els textos literaris es caracteritzen per un estil determinat ple de **recursos literaris** com ara adjectius, comparacions, metàfores.

11. Explica aquestes comparacions de la lectura:

a) El capità va remugar com un gos apallissat: _____
 _____

b) El desconegut aguaitava com el gat que espera un ratolí: _____
 _____

Dimensió actitudinal i plurilingüe

El **registre lingüístic** és el tipus de llenguatge utilitzat en funció de la situació o del context. Pot ser literari, científicotècnic, estàndard, col·loquial o vulgar.

12. Relaciona cada personatge amb un tipus de registre, en funció del que s'explica en la història, i amb una pista extreta de la lectura:

narrador	•	literari	• No solament soc metge; també soc jutge.
capità	•	estàndard	• Parlarem com vells camarades.
doctor	•	col·loquial	• No cal que expliqui com freqüentava els meus somnis aquell personatge.
Gos Negre	•	vulgar	• Li va contestar que sí amb un altre reneç.

Una **varietat dialectal** és cada una de les modalitats que pot adoptar una llengua en els diferents territoris on es parla.

13. Classifica aquests mots segons que pertanyin al català central, al balear o al valencià:

nina • xiqueta - noia • vesprada • horabaixa - tarda
cante - canto - cant • al·lot - xic - noi

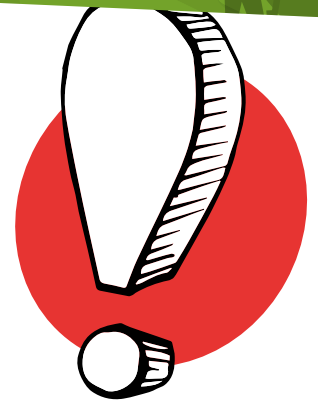
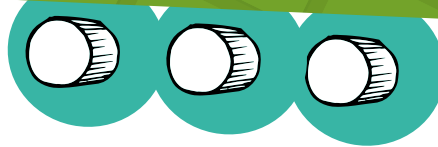
Català central	Balear	Valencià

Les **llengües romàniques** són llengües derivades del llatí vulgar, que pertanyen al subgrup de les llengües itàliques i que, al seu torn, són una branca de les llengües indoeuropees.

14. Completa la taula amb aquestes llengües romàniques: *francès, italià, català, romanès, castellà i portuguès*:

LLATÍ						
filium	fill	hijo	fils	figlio	filho	fiu
cælum	cel	cielo	ciel	cielo	céu	cer
digitus	dit	dedo	doigt	dito	dedo	deget

Ortografia

El **punt** marca una pauta llarga i separa oracions o paràgrafs. La **coma** separa els termes d'una enumeració i els incisos. Els **dos punts** precedeixen una enumeració o un resum. Els **punts suspensius** indiquen que es deixa una oració inacabada. L'**interrogant** indica que es fa una pregunta. L'**admiració** indica sorpresa, alegria, dolor... Les **cometes** aïllen una citació textual. Els **parèntesis** aïllen una explicació. Els **guions** indiquen diàleg i l'incís del narrador.

15. Completa les oracions amb els signes de puntuació necessaris. Entre parèntesis hi ha el nombre de signes que hi ha d'haver en cada oració:

punt • coma • dos punts • punts suspensius • dos punts • cometes
parèntesis • guions • interrogants • admiració

- La Joana em va dir Compra peres pomes plàtans taronges (8)
- Saps quin instrument toca el Martí em va demanar la Ruth (4)
- En Pau va néixer a Tàrrrega Lleida però sempre a viscut a Salou Tarragona (6)
- Quina alegria sentir-te Recordes per casualitat quina va ser l'última vegada que vam parlar (4)
- La Mar té tres germans la Paula quatre en Biel dos en Nil un i la Teresa tres (8)
- La Clara on dius que viu actualment (3)
- En Pere i la Cèlia que tornaran aviat de l'excursió ens trucaran aviat (3)

Algunes paraules sabem com s'escriuen perquè segueixen una norma ortogràfica, en la gran majoria, però, convé memoritzar-ne l'escriptura perquè no segueixen cap norma.

16. Completa cada oració amb les consonants que s'indiquen:

- B / V:** Vaig ___eure en Biel ___otar la pilota mentre jo ___e ___ia una taronjada.
- H / Ø:** ___em vist la Roser quan ___em telefonava.
- S / SS:** Vam pa___ar per una esglé___ia i vam veure un ca___ament.
- Z / S / C:** Hi ha on___e ___ebres i ___inc ___erps verino___es al ___oològic.
- C / Ç / SS:** En Mar___el surt amb una noia ro___a que és de Vene___uela.
- X / TX:** Va agafar un empa___de ___ocolata i ___urros.
- TG / TJ:** Va caure a la pla___a però per sort hi havia una me___essa a prop.
- L / L·L:** En va fer molta a___egria poder veure la pe___ícula i després els putxine___is.

17. Completa les oracions amb les vocals **a** o **e**:

- a) Té molts av__ntatg__s fer una __valuació contínua.
- b) Aquest mon__stir és una autèntica m__ravella.
- c) S'ha detectat una av__ria elèctrica a l'__mbaixada.
- d) El r__ncor i l'__nyorança li han fet molt de mal.
- e) He comprat un d__vantal amb s__nefes.
- f) Abans de començar el tr__ball has de comprar el v__rnís.
- g) Li han regalat un anell d'am__tistes i m__ragdes.
- h) Si vas al mercat, compra alb__rcocs i espàrr__cs.

Les **paraules agudes** s'accentuen quan acaben en alguna d'aquestes terminacions: *a, e, i, o, u, as, es, is, os, us, en, in*. Les **paraules planes** s'accentuen quan no acaben en cap de les dotze terminacions anteriors. Les **paraules esdrúixoles** s'accentuen sempre. Les **paraules monosíl·labes** només s'accentuen si porten **accent diacrític**.

18. Justifica per què s'accentuen o no aquestes paraules:

- a) **EXAMEN:** _____
- b) **PERÒ:** _____
- c) **ESTAN:** _____
- d) **CIÈNCIA:** _____
- e) **ÀNEC:** _____
- f) **BERLÍN:** _____
- g) **FENÒMENS:** _____
- h) **HIPOPÒTAM:** _____

19. Tria les paraules correctes entre parèntesis de cada oració:

- a) L'Anna (*es/és*) pensa que (*es/és*) especial.
- b) (*Mon/Món*) pare i (*ma/mà*) mare (*son/són*) de Reus.
- c) Ha demanat un (*te/té*) però no (*se/sé*) (*si/sí*) (*se/sé*) l'acabarà.
- d) (*Si/Sí*) em dius que (*si/sí*), començaré a treballar.
- e) (*Pel/Pèl*) (*que/què*) em dius, el teu gos (*te/té*) un (*pel/pèl*) molt suau.
- f) Com (*que/què*) a les (*deu/déu*) ja (*te/té*) (*son/són*), (*es/és*) incapaç d'acabar cap pel·lícula.
- g) (*Que/Què*) dius (*que/què*) (*us/ús*) ha dit en Biel?
- h) (*Si/Sí*) fas un (*us/ús*) correcte del dispositiu, t'anirà (*be/bé*).

Lèxic

La **derivació** és un mecanisme de formació de paraules noves afegint prefixos i sufixos a la paraula primitiva.

20. Relaciona les paraules que formen part de la mateixa família i identifica-hi la paraula primitiva:

tresoreria   carretada   ventada   atresorar   doctor   vent
 pirata   ventall   tresorer   doctoral   pirateria   doctorant
 tresorejar   carro   ventijol   carret   carreter   tresor
 doctorejar   carretó   doctorat   ventador   piratejar

Les **paraules compostes** són mots nous que s'han format per mitjà de la unió de dues paraules simples.

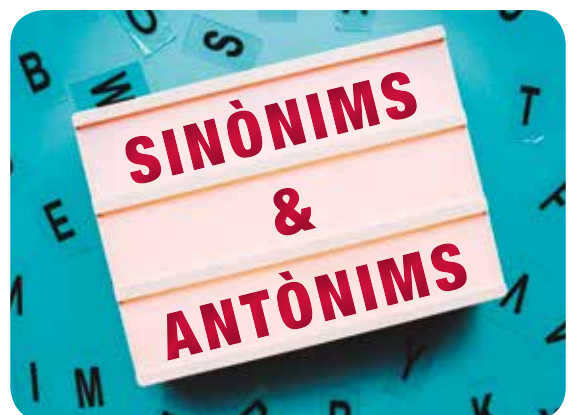
21. Forma paraules compostes per caracteritzar el personatge del capità de la lectura.

cara	•	• homes	→	_____
mal	•	• raons	→	_____
mil	•	• girat	→	_____
poca	•	• parlat	→	_____
boca	•	• moll	→	_____
perdona	•	• vergonya	→	_____
busca	•	• vides	→	_____

Les **paraules sinònimes** són aquelles que tenen el mateix significat o un significat semblant.

22. Relaciona les paraules que són sinònimes:

hisendat	•	• norma
localització	•	• individu
condició	•	• narració
instrucció	•	• terratinent
personatge	•	• canalla
rufià	•	• classe
història	•	• situació

Les **paraules antònimes** són aquelles que tenen un significat contrari o oposat.

23. Substitueix les paraules destacades per la seva contrària:

resseques • alt • lent • trencades • gros • feixuc • fort • torrada • negres

a) Va arribar amb pas ràpid i lleuger.

b) Era un home baix, feble, prim, de pell blanca.

c) Tenia les mans hidratades, amb les ungles blanques i senceres.

El **camp semàntic** és un conjunt de paraules que es refereixen a un mateix tema o que tenen un lligam pel que fa al significat.

24. Identifica la paraula intrusa de cada grup:

a) **PIRATERIA:** tresor, mariner, cofre, cabrestant.

b) **ACCIDENT GEOGRÀFIC:** cala, penya-segat, cabina, costa.

c) **PROFESSIÓ:** oficial, veí, capità, metge.

d) **PARTS DEL COS:** cama, mirada, genoll, maluc.

e) **FENÒMENS ATMOSFÈRICS:** tempesta, cel, calamarsa, ventijol.

Una paraula és **polisèmica** quan té diversos significats relacionats entre si.

25. Relaciona cada paraula amb els seus significats i identifica quina accepció surt en la lectura:

illa

cua

cabina

cama

- Conjunt de cabells lligats.
- Part del bolet que sosté el barret.
- Porció de terra voltada d'aigua de tots costats.
- Cambra petita dels vaixells, destinada a dormitori.
- Part posterior del cos dels animals quan forma un apèndix més o menys llarg.
- Petita cambra o espai aïllat en una construcció, un vehicle, etc., des d'on hom aconsegueix alguna operació.
- Extremitat inferior de l'ésser humà llevat del peu.
- En una població, conjunt de cases contigües separat dels altres pels carrers, les places, etc

Gramàtica

Una **categoria gramatical** és una classificació de les paraules segons el seu tipus. N'hi ha nou: substantiu, verb, adjectiu, pronom, determinant, adverbi, preposició, conjunció i interjecció.

26. Identifica les categories gramaticals d'aquestes oracions:

a) Stevenson és l'autor de la trepidant novel·la d'aventures *L'illa del tresor*.

---

b) L'escriptor escocès va escriure també contes i poemes, però la fama li va venir de les novel·les.

L'**oració** està formada per dues parts: el subjecte i el predicat. El **subjecte** és la persona, animal o cosa de qui parlem. El nucli del subjecte és un nom o un pronom. El **predicat** ens diu què fa el subjecte o què li passa. El nucli sempre és un verb.

27. Identifica el subjecte i el predicat d'aquestes oracions:

a) Habitualment era un home silenciós.

---

b) El doctor Livesey va arribar una tarda.

---

c) Allò no era nou per a ningú.

---

d) La fúria del vell mariner va ser terrible.

---

e) Es van desafiar amb la mirada.

---

f) Les cadires i la taula van anar per terra.

El **complement directe (CD)** és el complement sobre el qual recau l'acció que expressa el verb. El **complement indirecte (CI)** indica qui és el destinatari o el receptor de l'acció que expressa el verb. El **complement circumstancial (CC)** indica les circumstàncies en què es produeix l'acció del verb. Pot ser de temps, de quantitat, de manera, etc.

28. Identifica tres complements en cada oració:

- a) Va beure un got lentament aquella tarda.
_____
- b) Cantava aquella cançó sovint amb una veu forta.
_____
- c) Va donar un cop a la porta violentament.
_____
- d) Va donar al meu pare quatre monedes d'or d'una revolada.
_____
- e) Observava el penya-segat amb l'ullera de llarga vista cada dia.
_____
- f) Va prometre al noi quatre penics de plata cada primer de mes.
_____
- g) Ahir vaig veure en Gos Negre de seguida.
_____
- h) De sobte, el capità va llançar al fugitiu una estocada terrible.
_____
- i) El capità va travessar l'estança ràpidament sense mirar enrere.
_____

29. Completa aquestes oracions amb els pronoms indicats:

- a) En Pau va anar _____ (CCT) _____ (CCL).
- b) Marca _____ (CCL) _____ (CD).
- c) Celebrarem _____ (CD) _____ (CCT).
- d) Vaig memoritzar _____ (CD) _____ (CCT).
- e) Aniràs _____ (CCT) _____ (CCC).
- f) Vas veure _____ (CD) _____ (CCT)?
- g) Compra't _____ (CD) _____ (CCT).
- h) Visitaré _____ (CD) _____ (CCM).

Els **pronoms febles** són pronoms que substitueixen complements.

30. Identifica en aquestes oracions quin complement substitueixen els pronoms destacats i quina funció sintàctica fan:

a) L'hisendat i el doctor m'han demanat que posi per escrit tots els detalls.

---

b) El recordo com si fos ahir, quan va arribar a la porta de la posada.

---

c) El meu pare li va dir que venia molt poca gent a la posada.

---

d) La gent s'espantava en aquells moments, però gaudia recordant-los.

---

e) El capità hi anava cada dia amb una ullera de llarga vista.

---

f) Ja m'has trobat, Gos Negre!

Les **preposicions** són paraules invariables que serveixen per enllaçar paraules o sintagmes amb els seus complements. Les més usuals són: *a, amb, de, en* i *entre*.

31. Completa les oracions amb les preposicions adequades que hi ha entre parèntesis:

a) (AMB/EN) → Berenaré pa _____ xocolata.

b) (PER/PER A) → És l'aniversari del pare i he comprat un regall _____ ell.

c) (PER/PER A) → La Laura és molt organitzada i la festa va ser organitzada _____ ella.

d) (AMB/EN) → Sempre pensa _____ el seu futur.

e) (AMB/EN) → Si no vas _____ compte et pots fer mal.

f) (AMB/EN) → Escriràs la carta _____ català o _____ anglès?

Les **conjuncions** són paraules que serveixen per enllaçar parts d'una oració o oracions entre si. Les més usuals són: *i, o, ni, però, que, perquè, si* i *sinó*.

32. Completa les oracions amb els mots entre parèntesis que siguin correctes:

a) Semblava un oficial acostumat a ser obeït (*perquè/per què*) sempre donava ordres.

b) Era un home silenciós (*sinó/si no*) estava enfadat.

c) Observava des del penya-segat qui s'acostava a la posada (*perquè/doncs*) tenia por.

d) El narrador recordava perfectament (*quan/quant*) havia arribat a la posada el vell capità.

e) En Gos Negre em va dir (*que/què*) deixés la porta oberta.

f) L'estocada li hauria obert l'esquena (*sinó/si no*) hagués estat interceptada pel cartell.

1. Llegeix el text i fes les activitats que hi ha a continuació:

Barcelona, en silenci: els mesuraments proven una caiguda dels decibels

Els aplaudiments de les 8 del vespre i el pas dels serveis de neteja marquen els únics pics sonors

RAMON SUÑÉ – *La Vanguardia* – 14-04-2020

Delectar-se amb el cant dels ocellets, inquietar-se davant els esgarips amenaçadors d'un esbart de gavines de volada curta, escoltar el so dels propis passos durant la passejada nocturna amb el millor amic de l'ésser humà o la remor de les fulles dels arbres renascuts, mogudes per una lleugera brisa. Són algunes de les experiències auditives que l'habitant d'una ciutat tan sorollosa com Barcelona (la setena del rànquing mundial segons un estudi patrocinat per l'Organització Mundial de la Salut) percep en aquestes setmanes d'obligat confinament. Regna el silenci, un silenci falsament agradable, natural però desnaturalitzat, forçat per les pitjors circumstàncies.

Els mesuraments fets per l'Ajuntament de Barcelona avalen aquesta percepció general. Els tècnics que efectuen el seguiment diari de la contaminació acústica a la capital catalana analitzen els nivells de soroll als carrers i, efectivament, no es recorden uns registres tan baixos com els assolits durant aquestes setmanes. L'informe mostra l'evolució dels nivells acústics en les diferents franges horàries.

En aquests mesuraments es tenen en compte dos aspectes. En primer lloc, el soroll provocat pel trànsit en tres tipus diferents de vies: de molt trànsit (amb una intensitat mitjana diària, en condicions normals, de més de 50.000 vehicles), de trànsit mitjà (entre 10.000 i 50.000) i baix (menys de 1.000). En segon lloc, la sonoritat lligada a les activitats de lleure, distingint entre els carrers amb trànsit de vehicles i vida nocturna, les places amb terrasses i aglomeració de gent, i els carrers de vianants amb locals oberts a la nit. En el cas del trànsit, la comparació es fa amb la mitjana anual de l'any 2019, i en el del lleure nocturn, amb la del març de l'any passat (2019).

Els resultats indiquen que, globalment, els nivells sonors a Barcelona es van reduir més de 9 decibels (dB) durant la primera setmana després de la declaració de l'estat d'alarma, van continuar baixant en la segona (uns altres 2 dB) i es van estabilitzar en la tercera.

El descens sonor a causa de la paralització de l'activitat nocturna i a la desaparició d'aglomeracions de públic a les places i als carrers més concorreguts és encara més important que el vinculat amb la reducció del trànsit.

Pel que fa a la contaminació sonora causada per la circulació de vehicles, la caiguda va ser de 4,5 dB sobre la mitjana del 2019 en la primera setmana de confinament. Va disminuir uns altres 1,4 dB la setmana següent i, durant la tercera setmana, va registrar valors molt similars als de la segona. El volum sonor en el conjunt de les tres setmanes analitzades va baixar 6,7 dB. Una reducció de 3 dB en els nivells sonors provocats pel trànsit significa que per la ciutat hi transiten la meitat dels vehicles que ho fan normalment. Una baixada de 6 dB ens ve a dir que el trànsit registrat és únicament una quarta part de l'habitual.

Molt més gran és l'impacte que s'ha generat en les zones amb un elevat nombre de discoteques, bars musicals, terrasses, *botellons* o concentracions de moltes persones als carrers i places, els veïns de les quals pateixen diàriament la seva presència. Durant la primera setmana el sonòmetre ja va detectar una baixada de 13,5 dB i, al cap de les tres setmanes en què es van fer els mesuraments, la contaminació acústica va registrar un descens rècord de 16 dB. Per fer-nos una idea del que això representa, una reducció de 13 dB en els nivells sonors d'estones de lleure equival a passar de cent persones a només quatre, si ho comparem amb la concurrència de gent en una plaça.

L'informe mostra l'evolució dels nivells acústics en les diferents franges horàries. Pel que fa al trànsit, en les vies amb una intensitat alta i mitjana, la disminució és constant al llarg de tot el dia, mentre que en els carrers que comunament tenen un trànsit baix s'observen majors variacions en funció de factors com ara l'activitat dels serveis de paqueteria, la recollida de residus o el pas d'ambulàncies.

A les places i als carrers amb terrasses en què, abans de la declaració de l'estat d'alarma, solia haver-hi una alta concentració de persones, els nivells sonors augmentaven notablement entre les cinc de la tarda i les dues de la matinada. En aquestes setmanes de confinament, aquests nivells sonors han caigut a plom i únicament es registren alguns pics puntuals entre les 20 i les 21 hores, coincidint amb les ovacions diàries de la ciutadania als professionals sanitaris i amb alguna cassolada, i cap a la una de la matinada amb el soroll del servei de neteja i recollida de les escombraries. El fet de sortir al balcó i picar de mans a les vuit del vespre també ha disparat cap amunt el sonòmetre en aquests carrers, acostumats a percebre el soroll provinent de locals de lleure nocturn i de l'aglomeració de clients a les portes d'aquests locals.

a) Quins són els dos pics sonors del dia segons el text?

- Els esgarips de les gavines i el cant dels ocells.
- Els aplaudiments de les 8 del vespre i el soroll dels serveis de neteja.
- Els aplaudiments de les 8 del vespre i el cant dels ocells.
- Els esgarips de les gavines i el soroll dels serveis de neteja.

b) Per què el silenci és falsament agradable?

- Perquè a la gent li molesta el so dels ocells.
- Perquè l'ha provocat una circumstància negativa.
- Perquè no ha estat triat.
- Perquè no deixa d'haver-hi soroll.

c) A partir dels decibels que s'han reduït durant el confinament, es dedueix que hi ha...

- la meitat del trànsit que abans.
- una quarta part del trànsit habitual.
- un terç del trànsit habitual.
- el mateix trànsit que abans.

d) Reduir 13 dB en els nivells d'oci nocturn, implicaria simbòlicament...

- passar d'haver 100 persones en una plaça a haver-n'hi deu.
- passar d'haver 100 persones en una plaça a haver-n'hi cinc.
- passar d'haver 100 persones en una plaça a haver-n'hi vuit.
- passar d'haver 100 persones en una plaça a haver-n'hi quatre.

e) Què ha descendit més, els decibels pel trànsit o pel lleure nocturn?

- A parts iguals.
- Els decibels pel trànsit.
- Els decibels pel lleure nocturn.
- No ho diu el text.

f) Quina mena d'activitats permeten detectar trànsit en zones amb un nivell de trànsit habitualment baix?

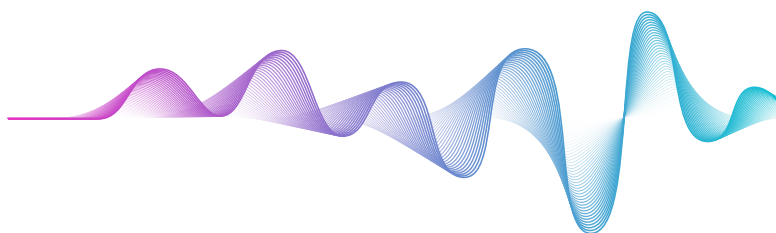
- Els serveis de paqueteria, els autobusos o la recollida de residus.
- Els serveis de paqueteria, el pas d'ambulàncies o els vehicles de particulars.
- La recollida de residus, el pas d'ambulàncies o els vehicles de particulars.
- Els serveis de paqueteria, la recollida de residus o el pas d'ambulàncies.

g) Per què s'accentua l'adverbi *únicament*?

- Perquè acaba en *-ment*.
- Perquè està format per l'adjectiu femení *única*, que és esdrúixol, i el sufix *-ment*.
- Perquè és una paraula composta.
- Perquè és una paraula derivada.

h) Quina funció fan els dos punts en el titular de la notícia: *Barcelona, en silenci: els mesuraments proven una caiguda dels decibels?*

- Introdueixen un resum.
- Recullen una cita textual.
- Donen un exemple.
- Encapçalen una enumeració.

i) Quin tipus de paraula és *pic*?

- Polisèmica.   Homònima.
 Derivada.   Homòfona.

j) OMS és la forma reduïda de l'Organització Mundial de la Salut. Es tracta...

- d'un acrònim.
 d'una abreviatura.
 d'un símbol.
 d'una sigla.

k) Per què la paraula *botellón* està escrita en cursiva?

- Perquè pertany a una altra llengua.
 Perquè és un neologisme.
 Perquè és un augmentatiu.
 Perquè la volem destacar.

l) Què és un sonòmetre?

- Un aparell per detectar sorolls.
 Un aparell de mesurar la intensitat dels sons.
 Un aparell per abaixar els sorolls.
 Un aparell per mesurar la qualitat dels sons.

m) Quina és la paraula primitiva d'*horàries*?

- Horari.   Hora.
 Horaris.   Hores.

n) Quin tipus de paraula és *desnaturalitzat*?

- Derivada.   Composta.
 Parasintètica.   Prefixada.

o) Què vol dir l'expressió *caure a plom*?

- Desmaiar-se.
 Descendir ràpidament.
 Morir.
 Caure a poc a poc.

p) *Esbart* és un nom...

- abstracte.   individual.
 col·lectiu.   propi.

q) En l'oració «Regna el silenci», quina funció sintàctica fa *el silenci*?

- Complement directe.
 Predicat.
 Subjecte.
 Complement indirecte.

r) En l'oració «Els tècnics analitzen els nivells de soroll als carrers», quina funció fan els complements subratllats, respectivament?

- Complement indirecte i complement circumstancial de lloc.
 Complement directe i complement circumstancial de temps.
 Complement directe i complement circumstancial de lloc.
 Complement directe i complement indirecte.

s) En l'oració «Els nivells sonors augmentaven notablement entre les cinc de la tarda i les dues de la matinada», quina funció fa la conjunció *i*?

- Uneix dues oracions.
 Uneix dues paraules.
 Uneix dos sintagmes.
 Uneix dos complements.

2. Identifica en quina sèrie de paraules hi ha dos hiats i dos diftongs:

- farmàcia, raïm, Raül, cuina   riera, hiena, iogurt, iode
 història, graella, boira, pingüí   teatre, ciència, rialla, caure

3. Assenyala la sèrie de paraules en què totes estan accentuades correctament:

- trànsit, cèrvol, tómbola, també   esglèsia, rònec, rànquing, ambulància
 arròs, estàn, ésser, tórtora   esglèsia, exàmens, està, cèrvol

4. Tingues en compte les dièresis i digues quina d'aquestes oracions està escrita correctament:

- El raïm que dut la Lluïsa és diürètic.
 En Raul, el fill de la meva veïna, m'ha agrait el regal.
 L'aïllament provoca seqüeles en el veïnatge.
 L'Àida em mirava de reull mentre conduïa.

5. Identifica en quina sèrie de paraules les consonants finals no són mudes:

- tant, quant, fent, cantant   sonor, amor, cor, ésser
 remor, claror, llorer, por   escoltar, reduir, continuar, establitzar

6. Puntua correctament aquest text:

El confinament durant la pandèmia ha reduït substancialment el nostre consum energètic i per tant les emissions contaminants En molts països del món el consum elèctric ha caigut entre un 10 i un 20 % El transport també ha caigut en picat i s'han vist imatges inèdites de carrers i espais turístics buits a vegades conquerits per animals com també fotos de cels ben nets

En alguns cercles aquestes millores en el medi ambient s'han presentat com un efecte positiu de la Covid-19 Però quin efecte tindrà aquesta crisi en l'evolució de les emissions Com afectarà la nostra actitud respecte de la transició necessària per lluitar contra el canvi climàtic Fins i tot una vegada es recuperi l'activitat econòmica no és clar que les emissions tornin a la normalitat Els efectes totals de la crisi en el medi ambient són difícils de quantificar i depenen de molts factors Per exemple és natural preveure que la crisi provocarà canvis en el funcionament del transport Però, com es reduirà aquesta activitat pel fet de treballar des de casa Fa molts anys que s'emfatitza el món digital com a canal per reduir la petjada ambiental però els èxits han estat modestos La crisi qui ens diu que serà un catalitzador per canviar tal com pensem el transport El transport aeri segons sembla es veurà afectat necessàriament per les reduccions a llarg termini i més ara que ja tothom s'ha familiaritzat amb les tecnologies de videoconferència

7. Relaciona cada mot amb el tipus de paraula que és:

teletreball	•	•	neologisme
confinament	•	•	paraula composta
EPI	•	•	paraula derivada per prefixació
videotrucada	•	•	paraula derivada per sufixació
covid	•	•	sigla

8. Identifica el significat del refrany «Més val prevenir que guarir»:

- És millor deixar passar el temps perquè les coses tornen al seu lloc sense fer-hi res.
- És millor aplicar mesures de prevenció d'un mal que no pas guarir-lo.
- Cal prendre medicaments abans de posar-se malalt.
- Convé fer esport per tenir salut.

9. Què significa fer una cosa a les palpentos?

- Sense reflexionar-hi prèviament.
- Per intuïció.
- Guiant-se amb l'ajut de les mans quan s'està a les fosques.
- Arriscant-se.

10. Substitueix la paraula *fer* per aquests termes més precisos: *organitzar*, *elaborar*, *publicar*, *escriure*.

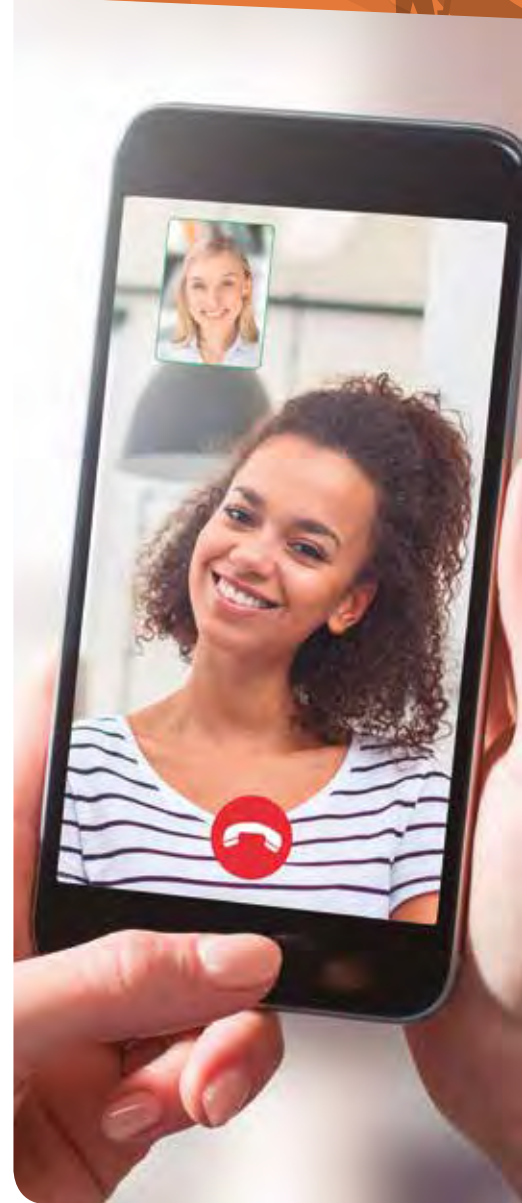
L'informe va ser fet (_____) l'any 1992, però es va donar a conèixer molt més tard. En l'informe es detallen com es van fer (_____) les primeres investigacions. Les conclusions van ser fetes (_____) en una revista de prestigi que va fer (_____) una gran campanya de difusió de les seves troballes.

11. Quina d'aquestes sèries de paraules no segueix l'ordre català, valencià, balear?

☐ noi, xic, al·lot	☐ llevar-se, alçar-se, aixecar-se
☐ d'hora, prompte, prest	☐ miloca, estel, catxirulo

12. Quines d'aquestes paraules no són sinònimes?

☐ robar, pispar, furtar	☐ progenitor, pare, papa
☐ exhalar, morir, dinyar-la	☐ delectar-se, divertir-se, xalar

13. Completa les oracions amb els complements que s'indiquen:

- a) La Maria va regalar _____ (CD) _____ (CI).
- b) En Pol va visitar _____ (CD) _____ (CCL).
- c) La professora va trucar _____ (CI) _____ (CCT).
- d) El botiguer del carrer Major és _____ (Atr.).
- e) En Jordi va dir _____ (CD) _____ (CI)
_____ (CCT).

14. Completa les oracions amb aquests connectors:

en canvi • per tant • en cas de • perquè • doncs • malgrat que

- a) La Mireia va fer tard _____ va perdre l'autobús.
- b) Creus que plourà? _____ agafa el paraigua.
- c) Va dir que sortiria dissabte; _____, no ho va fer.
- d) _____ no té feina, ha decidit fer un viatge.
- e) Demà arribaré una hora més tard a la feina; _____, sortiré una hora més tard.
- f) _____ venir, truca'm abans.

15. Inventa un text coherent fent servir, en aquest ordre, els connectors següents:

en primer lloc • en segon lloc • pel que fa a • a més a més • és a dir • per acabar

1. Et proposem que, amb l'acompanyament del professor o la professora, facis una rúbrica per tal que siguis conscient de quin és el teu estadi en el procés d'aprenentatge. És important que sàpigues en quin punt et trobes per tal de valorar quins aspectes has de millorar i en quins altres ja has assolit un nivell adequat. Has d'assenyalar amb una creu el nivell que has assolit de cada descriptor.

Dimensió comprensió lectora

Descriptors	Nivell d'assoliment				Percentatge %
	Expert 4 (100%)	Avançat 3 (75%)	Aprenent 2 (50%)	Novell 1 (25%)	
1. Obtinc informació, interpreto i valoro el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls.	Valoro de manera raonada i crítica els continguts i el propòsit dels textos escrits tot posant en funcionament coneixements externs del text i previs. ☐	Interpreto informació explícita i implícita i valoro el propòsit dels textos escrits. ☐	Obtinc informació literal i interpreto el propòsit principal dels textos escrits. ☐	Interpreto amb dificultats el propòsit principal dels textos escrits. ☐	10%
2. Reconec els gèneres de text, l'estructura i el seu format, i n'interpreto els trets lèxics i morfosintàctics per comprendre'ls.	Reconec les estructures textuais complexes i interpreto el significat de paraules noves fent servir el context i els trets morfosintàctics complexos. ☐	Reconec l'estructura del text i interpreto el significat dels mots segons el context i els trets morfosintàctics. ☐	Reconec els gèneres de text i de format i interpreto els trets lèxics i morfosintàctics senzills. ☐	Reconec amb dificultats els gèneres de text i em costa interpretar els trets morfosintàctics senzills. ☐	10%
3. Tinc estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.	Sintetitzo la informació de tot tipus de fonts i sé valorar-la amb sentit crític, atenent el context i la intenció comunicatius. ☐	Organitzo i valoro la informació de fonts diversificades atenent el context i la intenció comunicatius. ☐	Localitzo, selecciono i organitzo la informació de fonts de caràcter general atenent el context i la intenció comunicatius. ☐	Localitzo amb dificultats informació de fonts de caràcter general. ☐	5%

Dimensió expressió escrita

Descriptors	Nivell d'assoliment				Percentatge %
	Expert 4 (100%)	Avançat 3 (75%)	Aprenent 2 (50%)	Novell 1 (25%)	
4. Planifico l'escrit d'acord amb la situació comunicativa i a partir de la generació d'idees i la seva organització.	Planifico l'escrit amb generació d'idees, selecció de les més adients a l'objectiu i el context, amb organització de les idees i conscienciació de tot el procés. ☐	Planifico l'escrit amb generació d'idees, selecció de les més rellevants i organització clara d'acord amb la situació comunicativa. ☐	Planifico l'escrit amb generació d'idees bàsiques i organització senzilla, tenint en compte la intenció i el receptor. ☐	Planifico amb dificultats l'escrit tot i seguir unes pautes. ☐	5%
5. Escric textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, i correcció lingüística.	Escric textos molt ben organitzats i enllaçats, en el registre adequat i amb correcció lèxica, morfosintàctica o ortogràfica. ☐	Escric textos ben organitzats i enllaçats, amb un registre i un lèxic adequats, i amb la morfosintaxi i l'ortografia correctes. ☐	Escric textos suficientment organitzats i enllaçats, amb un registre adequat, amb construccions morfosintàctiques simples i un lèxic i una ortografia bàsics. ☐	Escric amb dificultats textos organitzats, amb el registre correcte i l'adequació lèxica i ortogràfica necessàries. ☐	10%
6. Reviso i corregeixo el text per millorar-lo, i tinc cura de la seva presentació formal.	Reviso, corregeixo i reescric en profunditat aspectes formals i conceptuals del text, i el presento amb claredat i estètica. ☐	Reviso, corregeixo i reescric significativament aspectes formals i conceptuals del text, i el presento amb claredat i estètica. ☐	Reviso, corregeixo i reescric aspectes formals i conceptuals bàsics del text, i el presento amb claredat. ☐	Reviso i corregeixo amb dificultats aspectes bàsics del text. ☐	5%

Dimensió comunicació oral

Descriptors	Nivell d'assoliment				Percentatge %
	Expert 4 (100%)	Avançat 3 (75%)	Aprenent 2 (50%)	Novell 1 (25%)	
<p>7. Obtinc informació, interpreto i valoro textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics i no verbals.</p>	<p>Valoro de manera crítica i raonada els continguts i el propòsit dels textos orals.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	<p>Interpreto informació explícita i implícita, i valoro el propòsit dels textos orals.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	<p>Obtinc informació literal i interpreto el propòsit principal dels textos orals.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	<p>Tinc dificultats per valorar amb criteri els textos orals.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	5%
<p>8. Produeixo textos orals de tipologia diversa amb adequació i correcció lingüística, i empro els elements prosòdics i no verbals pertinents.</p>	<p>Produeixo textos orals molt ben organitzats i enllaçats, amb el registre adequat, amb correcció lèxica, morfosintàctica i prosòdica, i amb un bon ús dels elements no verbals.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	<p>Produeixo textos orals ben organitzats i enllaçats, amb el registre, amb el lèxic, la morfosintaxi, la prosòdia i els elements no verbals correctes.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	<p>Produeixo textos orals organitzats i enllaçats, amb el registre, amb el lèxic, la morfosintaxi o la prosòdia suficientment acceptables.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	<p>Produeixo amb dificultat textos orals organitzats, amb el lèxic i la morfosintaxi necessaris.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	10%
<p>9. Empro estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs.</p>	<p>Inicio, mantinc i acabo el discurs; sé escoltar i respectar el torn de paraula i les convencions establertes d'acord amb la situació comunicativa, coopero amb l'interlocutor per tal de facilitar el diàleg, i ofereixo i demano aclariments.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	<p>Inicio, mantinc i acabo el discurs; sé escoltar i respectar el torn de paraula i les convencions establertes d'acord amb la situació comunicativa, i coopero amb l'interlocutor per tal de facilitar el diàleg.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	<p>Inicio, mantinc i acabo el discurs; sé escoltar i respectar el torn de paraula i les convencions establertes d'acord amb la situació comunicativa.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	<p>Inicio, mantinc i acabo el discurs amb dificultats. Sovint em costa escoltar i respectar el torn de paraula i les convencions establertes.</p> <p style="text-align: right;">☐</p>	5%

Dimensió literària

Descriptors	Nivell d'assoliment				Percentatge %
	Expert 4 (100%)	Avançat 3 (75%)	Aprenent 2 (50%)	Novell 1 (25%)	
10. Llegeixo obres i conec els autors i les autores i els períodes més significatius de la literatura.	Llegeixo obres de manera autònoma i conec els autors i les autores tot contextualitzant-los en el seu període històric, social, literari i estètic. ☐	Llegeixo obres amb guiatge o de manera autònoma i conec els autors i les autores tot relacionant-los amb el seu període literari i la seva època. ☐	Llegeixo obres literàries amb guiatge, i conec els autors i les autores i els períodes literaris significatius. ☐	Llegeixo obres literàries amb poca freqüència i desconec els autors i les autores i els períodes literaris més significatius. ☐	5%
11. Expresso, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.	Expresso opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant subgèneres, eixos temàtics i tòpics i trets estètics en relació amb altres obres, temes i motius i interpretant i valorant recursos literaris. ☐	Expresso opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant alguns subgèneres, subtemes, tòpics, i trets estètics i interpretant recursos literaris. ☐	Expresso opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, tòpics i temes principals i interpretant suficientment recursos literaris. ☐	Expresso amb dificultat opinions raonades sobre obres literàries i em costa identificar els gèneres, els tòpics i els temes principals. ☐	10%
12. Escric textos literaris per expressar realitats, ficcions i sentiments.	Escric textos literaris de manera autònoma, amb models explícits o implícits, fent ple ús d'una àmplia gamma de recursos estilístics. ☐	Escric textos i versions literàries, a partir de models, fent ús de recursos estilístics més complexos. ☐	Reescric textos literaris i escric versions literàries, a partir de models, fent ús de recursos estilístics bàsics. ☐	Reescric textos literaris amb dificultats encara que sigui a partir de models. ☐	5%

Dimensió actitudinal i plurilingüe

Descriptors	Nivell d'assoliment				Percentatge %
	Expert 4 (100%)	Avançat 3 (75%)	Aprenent 2 (50%)	Novell 1 (25%)	
13. Tinc l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valoro l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-me amb els altres	Valoro molt la importància de la lectura i l'escriptura com a eines d'adquisició dels aprenentatges i com a estímul del desenvolupament personal. ☐	Valoro força la importància de la lectura i l'escriptura com a eines d'adquisició dels aprenentatges i com a estímul del desenvolupament personal. ☐	Valoro poc la importància de la lectura i l'escriptura com a eines d'adquisició dels aprenentatges i com a estímul del desenvolupament personal. ☐	Tinc poc interès per la lectura i l'escriptura com a eines d'adquisició dels aprenentatges. ☐	5%
14. M'implico activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.	Valoro molt la importància de la interacció oral descrivint, opinant, dialogant..., en situacions comunicatives pròpies de l'activitat escolar i per a l'aprenentatge col·laboratiu. ☐	Valoro força la importància de la interacció oral descrivint, opinant, dialogant..., en situacions comunicatives pròpies de l'activitat escolar i per a l'aprenentatge col·laboratiu. ☐	Valoro poc la importància de la interacció oral descrivint, opinant, dialogant..., en situacions comunicatives pròpies de l'activitat escolar. ☐	Tinc dificultats per interactuar oralment en situacions comunicatives pròpies de l'activitat escolar. ☐	5%
15. Manifesto una actitud de respecte i valoració positiva de la diversitat lingüística de l'entorn pròxim i d'arreu.	Respecto i valoro molt la diversitat lingüística de l'entorn i d'arreu. ☐	Respecto i valoro força la diversitat lingüística de l'entorn i d'arreu. ☐	Valoro de vegades la diversitat lingüística de l'entorn i d'arreu. ☐	Em costa valorar la importància de la diversitat lingüística de l'entorn i d'arreu. ☐	5%

2. Pots traslladar en aquesta taula les creus que has marcat en els descriptors de la rúbrica i obtindràs de manera molt visual el resum amb el nivell d'assoliment que tens de la matèria.

Descriptors		Nivell d'assoliment			
		Expert	Avançat	Aprenent	Novell
Dimensió comprensió lectora	1				
	2				
	3				
Dimensió expressió escrita	4				
	5				
	6				
Dimensió comunicació oral	7				
	8				
	9				
Dimensió literària	10				
	11				
	12				
Dimensió actitudinal i plurilingüe	13				
	14				
	15				
Total					

Posa't a punt per a 1r d'ESO